
Mana-yı Harfi, Mana-yı İsmi, Niyet, Nazar Kavramları Nedir? Ne demektir?

Mana-yı Harfi

Kâinattaki her bir varlık aslında hal lisanlarıyla bize Allah'ı tanıttırır. Onun isimlerini ve sıfatlarını bize gösterir. Mesela güzel bir kuş şekil itibariyle bize Allah'ın bir ismi olan **Musavvir (şekil veren)** ismini gösterir. Aynı şekilde o güzel kuşun güzel bir şekilde rızıklandırıldığını gördüğümüze Allah'ın isimleri olan **Rezzak (rızk veren)** ve **Münim (nimetlendiren)** isimlerini bize gösterir. O güzel kuşun bizim gibi hayat sahibi olduğunu gördüğümüzde Allah'ın **Muhyi (hayat veren)** ismini tanımış oluruz. Tabi bu tarz bir bakış için doğru bir nazar ve halis bir niyet şarttır.

Evet, nasıl ki bir harf olan "a" harfini gördüğümüzde "a" sesini çıkarıyoruz. Çünkü "a" harfinin şekli bize o manayı veriyor ve biz de o harfi çıkarıyoruz. Öyle de bu kâinattaki her bir mahlûk aslında arkasında bir mana olan harflerdir. Eğer bütün mahlûklara harf nazarıyla bakarak arkasındaki gizli manayı anlamak istesek Allah'ı tanıma ve marifeti noktasında çok yol kat edebiliriz İnşallah.

Kainata Mana-yı Harfi ile ve onun hesabına bakmak gerektir.

Mana-yı İsmi

Kainata ve eşyaya bakarken görünen özellikleri, o eşyanın kendisine vermektir. O eşyayı yaratanın Cenab-ı Hakk olduğunu unutup öyle bakmaktır. Eşya ile onun yaratıcısı olan Allah'ın arasındaki bağı yok sayıp öyle bakmaktır.

Mesela, güneşten sadece kütlesi, yarıçapı, sıcaklığıyla itibariyle bahsederken, kesinlikle onu yaratanın Allah olduğundan bahsetmemek Mana-yı İsmi ile bakmaktır. Bu tarz bir bakış çok tehlikelidir. Zira özellikle bu asrımızda çoğu bilim dalı ve felsefeciler bu tuzağa düşmüş ve bütün mahlûkata sadece kendi özellikleri açısından bakmakta, onların yaratanın Allah olduğundan hiç bahsetmemektedir. Bu ise sanki her şey tesadüfen olmuş gibi insanların bu batıl bir fikre düşmelerine sebep olmakta ve çok kişiyi Allah'ı inkar edecek dereceye getirerek onların cehennem ehli olacak bir hale girmelerine sebep olmaktadır.

Evet, herşeyin iki yönü vardır. Bir yönü Hakka bakar, diğer yönü de halka bakar. Halka bakan yön, Hakka bakan yöne delikli bir perde veya şeffaf bir cam parçası gibi, altında Hakka bakan dayanak yönünü gösterecek bir perde gibi olmalıdır. Binaenaleyh, nimete bakıldığı zaman **Mün'im(nimet vereni)**, san'ata bakıldığı zaman **Sâni(san'atla yapanı)**, sebeblere nazar edildiği vakit **Müessir-i Hakikî (Hakiki tesir eden)** zihne ve fikre gelmelidir.

Niyet

Daha çok, yaptığımız işlerde, içimizde taşıdığımız amacı ifade eder. Mesela bir insana yardım ederken, "Niçin yardım ediyorum?" sorusunun cevabı, niyette gizlidir. Allah, yaptığımız işe değil, taşıdığımız niyete göre mükafat verecektir. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) buyuruyorlar ki:

Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır. (Câmiü's-Sağîr, 4/3810)

Niyet eşyanın mahiyetini değiştirir. Günahı sevaba, sevabı günaha

çevirir. Niyet, sıradan bir hareketi ibadete; gösteriş için yapılan bir ibadeti de günaha dönüştürür. Meselâ, varlıklara sebepler hesabıyla bakılırsa cehalettir; Allah hesabıyla bakılırsa marifet olur, ilim olur, irfan olur; imanı olgunlaştırır

Nazar

Bakış açısı demektir. Eşyaya bakış açımız eşyayı algılamamızı değiştirir. Mesela aşağıdaki fotoğrafta ne görüyorsunuz?

Fotoğrafta bir balık mı görüyorsunuz? Bir de 3 metre öteden bakmayı deneyin. Arabayı görebildiniz mi? Demek bakış açısıyla bir eşyanın mahiyeti değişmektedir. Bazen bir olaya üstün körü değil, genel ve kapsamlı bakmak gerektir.

İşte, kâinattaki olaylar da bakış açımızla değişir. Eğer eşyaya Allah hesabına Mana-yı Harfi ile bakarsak her şey nurani olur. Bütün mahlûklar, hepsi Allah'ın bir ordusu gibi vazife başında çalışan memurları olarak görürüz. Vefat edenleri vazifeden paydos veya askerlik vazifesinden terhis oluyorlar olarak görürüz.

Fakat mahlûklara Mana-yı İsmi ile bakarsak Allah'ı hatırımıza getirmedığımızdan her varlığın nuraniyeti gizlenir. Bütün mahlûklar hayat zorluklarında yorulup mahvolan ve her vakit ölümün gelme ihtimaliyle ölüm korkusundan titreyen ve “ah”, “tüh” eden varlıklar olarak görürüz. Bütün o varlıklar aslında Allah'ın birer askeri iken yanlış baktığımız için onları acılarıyla elem çekmek zorunda kalırız ve kendi hayatımızı da mahvederiz. Demek ki kâfirin bakış açısında dünya böyledir. Bütün varlıklar mahvolup gitmeye yüz tutmuş, her an ölüm cellâdının kafasını kesmeye gelebileceği bir bakış açıyla onların ve kendinin elemi çekmek zorunda kalır.

NETİCE-İ KELAM

Demek ki biz Müslümanlar olarak, Allah'ın yarattığı mahluklara, Allah'ın hesabıyla ve Mana-yı Harfiyle bakmalı ve o varlıkların arkasındaki gizli manaları anlayarak rabbimizin isimlerini, sıfatlarını ve şuuratını öğrenmeliyiz. O manaları görüp anlayarak Rabbimize hamd ile şükür ederek:

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ

(“İşlerinde akılların hayrette kaldığı o Zât her türlü kusurdan nihayet derecede münezzehtir.” Nevevî, el-Ezkar s. 292; İmam Ali (r.a.), Nehcu'l-Belâğ, s. 428.)

demeliyiz.